

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD)

(2012/C 191/09)

Zpravodaj: **pan PÁLENÍK**

Dne 25. října 2011 se Evropský parlament a dne 27. října 2011 Rada, v souladu s články 178 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 162 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Dne 29. června 2011 přijala Komise návrh příštího víceletého finančního rámce na období 2014–2020: rozpočet na splnění strategie Evropa 2020. Ve svém návrhu Komise rozhodla, že by politika soudržnosti měla zůstat základním prvkem příštího finančního výhledu a měla by podpořit strategii Evropa 2020.

1.2 Evropská územní spolupráce je jedním z cílů politiky soudržnosti a poskytuje rámec pro uskutečňování společných opatření a politických výměn mezi vnitrostátními, regionálními a místními aktéry z různých členských států.

1.3 Komise uvádí řadu příkladů přidané hodnoty a investic do růstu a tvorby pracovních míst, ke kterým by nikdy nedošlo bez podpory z rozpočtu EU. Výsledky hodnocení však také ukazují určitý rozptyl a nedostatečné stanovení priorit. V době, kdy je veřejných finančních prostředků v členských státech velmi málo, jsou investice do podpory růstu o to důležitější.

1.4 Evropská územní spolupráce je díky svému charakteru a poslání v rámci politiky soudržnosti zvláště hodnotná a přispívá k přeshraniční, nadnárodní i meziregionální spolupráci.

1.5 Navrhované rozdělení finančních zdrojů mezi jednotlivé složky Evropské územní spolupráce, tj. mezi přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, vytváří dostatečné finanční kapacity pro jednotlivé složky spolupráce.

1.6 EHSV rovněž podporuje tendenci tematického zaměřování zásad a investičních priorit v jednotlivých složkách spolupráce, je však třeba přihlížet ke specifickým a potřebám jednotlivých států a regionů.

1.7 EHSV vítá a podporuje úsilí o zjednodušení pravidel na všech příslušných úrovních: na úrovních příjemců, programových orgánů, zúčastněných členských států a třetích zemí, i na úrovni Komise.

1.8 EHSV obzvláště vítá sjednocení řídicích a certifikačních orgánů, jednodušší vykazování nákladů, podávání zpráv v elektronické podobě a vypracování výročních zpráv jen v letech 2017 a 2019.

1.9 Stanovení společných ukazatelů (uvedených v příloze nařízení) pro hodnocení konkrétních výstupů jednotlivých programů je také významným prvkem umožňujícím lepší hodnocení výsledků a účinnosti konkrétních strukturálních opatření.

1.10 Výbor podporuje přímé zapojení občanské společnosti do celého programového cyklu (programování, provádění, monitorování a hodnocení), a to na základě rovnocenného partnerství.

1.11 Zapojení subjektů občanské společnosti je důležité i na úrovni menších projektů, které mají potenciál zvýšit přidanou hodnotu opatření, zejména v oblasti přeshraniční spolupráce.

1.12 Technická podpora by měla být využívána v první řadě ke zvýšení absorpční kapacity všech subjektů v rámci Evropské územní spolupráce a k podpoře účinnosti administrativních kapacit, a to bez dodatečné administrativní zátěže.

2. Hlavní body a kontext stanoviska

2.1 Právním rámcem pro provádění politiky soudržnosti je článek 174 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

2.2 Podle článku 175 SFEU členské státy provádějí své hospodářské politiky a koordinují je tak, aby dosahovaly cílů uvedených v článku 174. Tvorba a provádění politik a činností Unie a vytváření vnitřního trhu přihlíží k cílům uvedeným v článku 174 a přispívá k jejich dosažení.

2.3 Cíle Evropského sociálního fondu, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti jsou vymezeny v článcích 162, 176 a 177 SFEU.

2.4 Článek 174 SFEU stanoví, že zvláštní pozornost se má věnovat venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony.

2.5 Článek 349 SFEU stanoví, že se mají přijímat konkrétní opatření s ohledem na strukturální sociální a hospodářskou situaci nejvzdálenějších regionů, kterou prohlubují určité zvláštní rysy, jež ohrožují jejich rozvoj.

2.6 Dne 29. června 2011 přijala Komise návrh příštího víceletého finančního rámce na období 2014–2020: rozpočet na splnění strategie Evropa 2020. Ve svém návrhu Komise rozhodla, že politika soudržnosti by měla zůstat základním prvkem příštího finančního balíčku, a zdůraznila její ústřední úlohu při plnění strategie Evropa 2020.

2.7 Návrh je součástí legislativního balíčku⁽¹⁾ o politice soudržnosti na období 2014–2020. Evropská územní spolupráce je jedním z cílů politiky soudržnosti a poskytuje rámec pro uskutečňování společných opatření a politických výměn mezi vnitrostátními, regionálními a místními aktéry z různých členských států.

(1) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 (COM(2011) 615 final) je hlavním právním rámcem a základem pro diskusi o budoucí podobě politiky soudržnosti na období 2014–2020.

2.8 Z vyhodnocení výdajů na politiku soudržnosti v minulosti provedeného Komisí vyplynula řada příkladů přidané hodnoty a investic do růstu a tvorby pracovních míst, ke kterým by nikdy nedošlo bez podpory z rozpočtu EU. Výsledky však také ukazují určitý rozptyl a nedostatečné stanovení priorit. V době, kdy je veřejných finančních prostředků velmi málo a kdy jsou investice do podpory růstu potřebnější než kdy jindy, se Komise rozhodla navrhnout významné změny politiky soudržnosti.

2.9 Evropská územní spolupráce je zvláště hodnotná, protože:

- Přeshraniční problémy lze neúčinněji řešit spoluprací všech dotčených regionů, aby se zabránilo nepřiměřeným nákladům pro jedny a zneužívání druhými (např. přeshraniční znečištění životního prostředí).
- Spolupráce může poskytnout účinný mechanismus sdílení správné praxe a učení se, jak šířit know-how (např. zvýšení konkurenceschopnosti).
- Spolupráce může zajistit, aby řešení konkrétního problému bylo účinnější díky úsporám z rozsahu a dosažení kritického množství (vytváření klastrů na podporu výzkumu a inovací).
- V důsledku koordinace odvětvových politik, opatření a investic v přeshraničním a nadnárodním měřítku se může zlepšit správa věcí veřejných.
- Vztahy se sousedy EU prostřednictvím programů spolupráce na vnějších hranicích EU mohou přispět k bezpečnosti, stabilitě a ke vzájemně prospěšným vztahům.
- V některých zónách, jako jsou například přímořské a pobřežní oblasti, jsou spolupráce a nadnárodní akce nezbytné k podpoře růstu, zaměstnanosti a řízení založeného na ochraně ekosystému.
- Vytváří podmínky pro provádění makroregionálních strategií rozvoje.

3. Obecné připomínky a komentáře

3.1 EHSV podporuje záměr Komise umožnit v rámci samostatného nařízení o Evropské územní spolupráci zřetelnější

představení specifík Evropské územní spolupráce, a usnadnit tak její provádění i určení působnosti EFRR vzhledem k cíli Evropské územní spolupráce⁽²⁾.

3.2 Jasně rozdělení finančních zdrojů mezi jednotlivé složky Evropské územní spolupráce, tj. mezi přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, vytváří dostatečné finanční kapacity pro jednotlivé složky spolupráce. Z rozdělení vyplývá, že největší důraz se klade na přeshraniční spolupráci (73,24 % na přeshraniční spolupráci, 20,78 % na nadnárodní spolupráci a 5,98 % na meziregionální spolupráci). Odpovídající jsou i prostředky vyčleněné pro nejbližší regiony.

3.3 Z hlediska nejbližších regionů by bylo vhodné jednoznačněji určit sousedy, a tedy i možné partnery nejbližších regionů (např. v případě francouzských zámořských departementů).

3.4 EHSV rovněž podporuje tendenci tematického zaměřování zásad a investičních priorit v jednotlivých složkách spolupráce⁽³⁾. I v této oblasti je však důležitá flexibilita a je třeba přihlížet k potřebám jednotlivých států v souladu se zásadou subsidiarity.

3.5 Potenciál z hlediska cíle zvýšit přidanou hodnotu Evropské územní spolupráce má i zaměření na konkrétní priority v rámci tematických oblastí a jejich výběr podle potřeb jednotlivých programů (projektů) v rámci Evropské územní spolupráce.

3.6 EHSV vítá a podporuje úsilí o zjednodušení pravidel na všech příslušných úrovních: na úrovních příjemců, programových orgánů, zúčastněných členských států a třetích zemí, i na úrovni Komise. Zjednodušení administrativních postupů může výrazně zvýšit přidanou hodnotu politiky soudržnosti v rámci Evropské územní spolupráce⁽⁴⁾.

3.7 Zjednodušení pravidel však musí být důsledně prováděno na celostátní i regionální úrovni, aby nevznikla nadměrná administrativní zátěž. EHSV Evropské komisi doporučuje, aby

v rámci svých pravomocí a možností monitorovala a aktivně omezovala vytváření nadměrné administrativní zátěže na vnitrostátní a regionální úrovni.

3.8 V oblasti monitorování a hodnocení je důležitým prvkem vytvoření společného rámce pro vypracování výročních zpráv v letech 2017 a 2019 a jejich zaměření na výsledky určené v čl. 13 odst. 3 nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce.

3.9 Stanovení společných ukazatelů (uvedených v příloze nařízení) pro hodnocení konkrétních výstupů jednotlivých programů financovaných v rámci cíle Evropské územní spolupráce je také významným prvkem umožňujícím lepší hodnocení výsledků a účinnosti konkrétních strukturálních opatření.

4. Konkrétní připomínky a komentáře

4.1 EHSV vítá úsilí Komise o zjednodušení pravidel. Vítá zejména sjednocení řídicích a certifikačních orgánů, jednodušší vykazování nákladů, podávání zpráv v elektronické podobě a vypracování výročních zpráv jen v letech 2017 a 2019.

4.2 Na základě zkušeností v oblasti územní spolupráce v jednotlivých členských státech je důležitá větší angažovanost občanské společnosti, především s ohledem na to, aby finanční zdroje určené na opatření v této oblasti byly směřované na projekty občanské společnosti.

4.3 Výbor podporuje přímé zapojení občanské společnosti – na základě rovnocenného partnerství – do celého programového cyklu:

— strategické analýzy a programování,

— provádění projektů a

— monitorování a hodnocení.

4.4 V této souvislosti by bylo vhodné zvážit možnost stanovení podílu využití zdrojů na projekty určené orgánům územní samosprávy (tj. projekty pro potřeby regionálních vlád) a projekty určené jednotlivým subjektům občanské společnosti. V určitých oblastech by orgány územní samosprávy měly vyzvat organizovanou občanskou společnost, aby se zapojila do projektového partnerství, a to ještě ve fázi přípravy projektu.

⁽²⁾ Viz též stanovisko EHSV k tématu Evropské seskupení pro územní spolupráci – úpravy (Viz strana 53v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽³⁾ Zásadu tematického zaměření podpořilo i stanovisko EHSV k tématu Pátá zpráva o soudržnosti, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68. EHSV rovněž dlouhodobě zdůrazňuje potřebu zjednodušení administrativních a účetních postupů, například ve stanovisku k tématu Účinné partnerství v politice soudržnosti, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1, nebo i ve stanovisku Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68.

⁽⁴⁾ Zjednodušení pravidel politiky soudržnosti bylo předmětem několika stanovisek EHSV: Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68 a Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1.

4.5 V souladu se zásadou partnerství ⁽⁵⁾ je důležité se zaměřit na podporu konkrétních projektů subjektů občanské společnosti (např. mikroprojektů), které mají potenciál zvýšit přidanou hodnotu opatření v rámci územní spolupráce (zejména v oblasti přeshraniční spolupráce), a zapojit tak do spolupráce i menší subjekty občanské společnosti.

4.6 EHSV zdůrazňuje potřebu zajistit lepší informovanost a propagaci těchto nástrojů a nařízení v jednotlivých členských státech. Důležité je rovněž informovat o příkladech osvědčených postupů získaných při již dokončených projektech.

4.7 Je rovněž důležité zvážit zapojení a úlohu soukromých neziskových subjektů jakožto hlavních partnerů projektů.

4.8 Technická podpora v rámci cíle Evropské územní spolupráce by měla být využívána ke zvýšení absorpční kapacity potenciálních konečných příjemců podpory a účinnosti administrativních kapacit řídicích orgánů, s důrazem na odstranění nadměrné administrativní zátěže.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Tato zásada byla podpořena ve stanoviscích EHSV Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68 a Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1 i ve veřejných vystoupeních zástupců EHSV v Gödöllö v červnu 2011 a v Gdaňsku v říjnu 2011.